

**Гуцул Т.А., канд. екон. наук, доцент
Кудерський Б.К., здобувач вищої освіти ступеня магістр
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Забезпечення продовольчої безпеки на ринку молока та молочної
продукції України**

Питанню продовольчої безпеки відводиться особливе місце в національній безпеці кожної країни, оскільки вона являється обов'язковою умовою економічної та соціальної стабільності держави. В цьому контексті, виробництво молока і молочної продукції заслуговує особливої уваги, оскільки, з одного боку, ці продукти є основою харчового раціону дітей та дорослих, а з іншого - ефективне функціонування ринку молока стимулює розвиток українських сільськогосподарських товаровиробників. Завдяки високій харчовій і біологічній цінності, молочні продукти є важливими складовими повноцінного харчування людини.

В умовах повномасштабної війни російської федерації проти України, питання виробництва і реалізації молока та молочної продукції стоїть особливо гостро для нашої країни. Окрім того, війна значно вплинуло на стан глобальної продовольчої безпеки, оскільки до 24 лютого 2022 року Україна імпортувала молочні продукти в понад 100 країн світу. Основними імпортерами були - Європа (41,8%), країни Євразійського економічного союзу (17,4%), країни Азії (14,8%) та Близького Сходу (10,9%).

Для розрахунку самозабезпечення країни молоком та молочною продукцією, як одного із критеріїв продовольчої незалежності, використовується обсяг імпортованих поставок даної продукції, який має не перевищувати 30% від загального рівня обсягу споживання в країні. Виходячи з обґрунтованої потреби у молоці та молочних продуктах в 380 кг на рік, рекомендованої інститутом харчування та середньорічних обсягів виробництва молока, Україна в доковідний 2019 рік забезпечувала себе даним видом продовольства на 103,1%.

Економіка України в довоєнні роки перебувала під значним впливом пандемії Covid-19, яка зумовила економічну кризу, що охопила всі галузі економіки, в тому числі й сільське господарство та молокопереробну промисловість. Воєнна агресія росії проти України внесла суттєві негативні зміни у розвиток молочного скотарства та ринку молока, оскільки тимчасова окупація деяких областей призвела до призупинення чи повної зупинки виробництва молока в багатьох сільськогосподарських підприємствах.

На початок 2022 року поголів'я корів в Україні становило 1555,3 тис. голів, з них в сільськогосподарських підприємствах утримувалось 424, 6 тис. голів - це на 0,2% більше ніж на початок 2021 року. Галузь молочного скотарства тільки починала виходити із затяжної кризи, нарощуючи поголів'я корів та їх продуктивність, яка в сільськогосподарських підприємствах зросла на 6,9% проти 2021 року. Лідерами за кількістю поголів'я корів в 2021 році були Хмельницька (123,1 тис. голів), Вінницька (104,8 тис. голів) та Полтавська області (102,3 тис. голів) [1]. Водночас, після повномасштабного вторгнення

росії, в окупацію або в зону активних бойових діях потрапили 10 українських областей, де виробляли понад 42,3% молока.

Наша країна продовжує втрачати поголів'я молочних корів внаслідок бойових дій в Україні. За попередніми оцінками, вже втрачено близько 50 тис. голів дійних корів. Якщо активна фаза війни не припиниться, до кінця 2022 року втрати можуть сягнути 120 тис. корів або третини молочного поголів'я промислового сектору України [2].

Попри складні воєнні умови, українські виробники молока і молочних продуктів самостійно забезпечують внутрішні потреби українців в цих продуктах. Про це свідчить той факт, що молочні продукти вилучили із переліку товарів критичного імпорту. Багато молочних підприємств змінили свої орієнтири на внутрішній ринок і готові замінити імпорт в найближчий час.

Після нашої перемоги, на ринку молока та молочної продукції будуть спостерігатись значні труднощі: підвищення собівартості виробництва молока і, як наслідок, підвищення роздрібних цін на молочну продукцію, при цьому купівельна спроможність українців буде знижена через економічну кризу. Тому вітчизняним молочним підприємствам потрібна буде підтримка як з боку держави, так і приватного капіталу. Подальший розвиток повинен буде базуватись на інноваційних підходах з метою переходу на міжнародні стандарти якості та повернення на міжнародні ринки.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>;
2. Agravery [Електронний ресурс]. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/ukraina-moze-vtratiti-tretinu-molocnogo-pogoliva-cerez-vijnu-ta-vze-potrebue-50-tis-goliv-neteliv-dla-vidnovlenna>

Зоря О.П. д-р екон. наук, професор
Мауер Д.Р., Самар О.С. здобувачі вищої освіти ступеня доктора
філософії
Полтавський державний аграрний університет

Активізація інноваційної діяльності у сільському господарстві з
метою забезпечення продовольчої безпеки: виклики та чинники, що
гальмують темпи її розвитку

В наш час все частіше сільське господарство стикається з новими викликами та проблемами, на фоні яких особливо важливим питанням, як для державних, так і для приватних підприємств та домогосподарств є – захист продовольчих ресурсів та забезпечення продовольчої безпеки. Саме поняття продовольчої безпеки постійно змінюється, під впливом часу, тенденцій зміни попиту та пропозиції, зміни кліматичних умов, схем виробництва та постачання продукції по всьому ланцюгу від виробника до споживача, але окрім того,